

Siberkondri ve Gereksiz Sağlık Harcamaları Cyberchondria and Unnecessary Healthcare Expenditures

Ezgi Doğan, Damla Akbeyaz, Gülce Çırpanlı

Yüksek İhtisas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Ankara, Türkiye
Yüksek İhtisas University, Faculty of Health Sciences, Department of Health Management, Ankara, Türkiye

ÖZ

Giriş: Dijital çağın getirdiği sağlık sorunlarından biri olan siberkondri, bireylerin aşırı veya tekrarlayan biçimde çevrimiçi sağlık bilgisi aramaları ve edindikleri sağlık bilgilerini yanlış yorumlamaları sonucu bireylerde gereksiz endişe veya kaygıya yol açması olarak ifade edilir. Günümüzde internette arama motorları ve sosyal medya üzerinden sağlık bilgisine erişimin bu kadar kolaylaşması ile ortaya çıkan siberkondri ve Dr.Google etkisi, ülkelere hem klinik hem de ekonomik yük oluşturmaktadır. Siberkondri kapsamında, gereksiz tetkikler ve ikinci doktor görüşüne başvurulması sonucu tekrarlayan konsültasyonlar gibi sebeplerle gereksiz sağlık harcamalarının arttığı ortaya çıkmaktadır. Bu çalışma, siberkondrinin gereksiz sağlık harcamaları üzerindeki etkisini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Siberkondrinin sağlık harcamalarının üzerine etkisini inceleyen çalışmalar sınırlı olup, çalışmanın literatüre bu yönüyle katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Materyal ve Metodlar: Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Çalışmalar sistematik olarak incelenerek ana temalar belirlenmiştir.

Bulgular: Çalışmadaki ön bulgulara, gereksiz tetkik talepleri, ikinci görüş arayışı, hekim-hasta iletişimi ve gereksiz sağlık harcamaları olarak dört temel tema belirlenmiştir. Bu temalar kapsamında yapılan araştırmada, çarpıcı verilere ulaşılmıştır. Çevrimiçi sağlık bilgisi araması yapan bireylerin %65'nin en az bir gereksiz kan tahlili yaptırdığı, OECD ülkeleri arasında kişi başına MR ve BT çekiminde ilk sıralarda olan Türkiye'nin, yıllık 50 Milyon tıbbi görüntüleme yaptığı ve bunun %10'nun gereksiz olduğu, Türkiye'de gereksiz sağlık harcamalarının 1,8 Milyar TL ekonomik yük oluşturduğu anlaşılmaktadır. Bulgular, çevrimiçi olarak edinilen ve yanlış yorumlanarak kaygıya sebep olan sağlık bilgisinin, sağlık sektöründe oluşturduğu ekonomik yükü ortaya koymuştur.

Tartışma: Günümüzde sağlık hizmetlerinin finansmanının bütçe üzerinde yarattığı baskı göz önüne alındığında siberkondri sonrası artan gereksiz sağlık harcamalarının tespit edilmesi ve buna yönelik politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Görüntüleme tetkiklerinin rasyonel kullanımının sağlanması ile tetkiklerin aşama uyumsuzluğunun giderilmesi ve hekim-hasta iletişiminin iyileştirilmesi adına çeşitli politika araçları oluşturulmalıdır. Sağlık okuryazarlığı oranlarını artırılmalı ve birinci basamak sağlık hizmetleri güçlendirilmelidir.

Sonuç: Siberkondrinin, sadece bireysel bir sağlık davranışı olmanın ötesinde sağlık sisteminin tamamını etkileyen bir unsura dönüştüğü anlaşılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Sağlık ekonomisi, sağlık harcamaları, sağlık davranışı, siberkondri

ABSTRACT

Introduction: Cyberchondria, one of the health problems brought about by the digital age, is defined as individuals' excessive or repetitive search for online health information and misinterpreting the health information they obtain, leading to unnecessary worry or anxiety in individuals. Today, cyberchondria and the Dr. Google effect, which emerged with the ease of access to health information via internet search engines and social media, create both clinical and economic burden on countries. Within the scope of cyberchondria, it is revealed that unnecessary health expenditures increase due to unnecessary examinations and repeated consultations as a result of second opinions. This study aims to analyze the impact of cyberchondria on unnecessary health expenditures. Studies examining the impact of cyberchondria on health expenditures are limited and this study aims to contribute to the literature in this respect.

Material and Methods: This study utilized thematic analysis, a qualitative research method. Studies were systematically reviewed to identify key themes.

Results: In the preliminary findings of the study, four main themes were identified: requests for unnecessary tests, seeking second opinions, physician-patient communication and unnecessary health expenditures. The research conducted within the scope of these themes yielded striking data. It is understood that 65% of individuals who search for health information online have at least one unnecessary blood test, Turkey, which ranks first among OECD countries in MRI and CT scans per capita, performs 50 million medical imaging annually, 10% of which is unnecessary, and unnecessary health expenditures in Turkey create an economic burden of 1.8 billion TL. The findings revealed the economic burden of health information obtained online, which is misinterpreted and causes anxiety, on the health sector.

Discussion: Considering the pressure on the budget caused by the financing of health services today, it is necessary to identify the increasing unnecessary health expenditures after cyberchondria and to develop policies for this purpose. Various policy tools should be created to ensure the rational use of imaging examinations, to eliminate the stage incompatibility of examinations and to improve physician-patient communication. Health literacy rates should be increased and primary health care services should be strengthened.

Conclusion: It is understood that cyberchondria is not only an individual health behavior but also a factor affecting the entire health system.

Keywords: Health economics, health expenditures, health behavior, cyberchondria

Cite this article as: Doğan E, Akbeyaz D, Çırpanlı G. Siberkondri ve Gereksiz Sağlık Harcamaları. YIU Sağlık Bil Derg 2025; Ek1:9-9. <https://doi.org/10.51261/yiu.2025.1748174>